

KONGRES GMIN WIEJSKICH

OSSA, 19-20.10.2017

STANOWISKO

XVII Kongresu Gmin Wiejskich

z dnia 20 października 2017 r.

w sprawie:

finansowania zadań drogowych na obszarach wiejskich

Kongres Gmin Wiejskich postuluje o wprowadzenie stałego mechanizmu dofinansowania zadań drogowych w zakresie przebudowy, remontów i modernizacji dróg gminnych w formie subwencji drogowej z budżetu państwa.

Wśród głównych zadań własnych gmin z obszarów wiejskich pod względem wysokości wydatków są zadania z zakresu budowy, przebudowy, remontów i utrzymania dróg. Gminna infrastruktura drogowa nie ma własnego źródła finansowania w formie odpłatności za korzystanie czy stałego subwencjonowania z budżetu państwa jak w przypadku zadań oświatowych. Rozległość zamiejskiej sieci drogowej i wysokie koszty inwestycji drogowych nakłada na gminy z obszarami wiejskimi nieproporcjonalne obciążenia zadaniami dotyczące dróg gminnych w stosunku do liczby mieszkańców i dochodów ich budżetów. Wg stanu na koniec 2016 roku w Polsce było 419,6 tys. km dróg publicznych, w tym o charakterze gminnym 246,1 tys. km - prawie 59% ogółu dróg publicznych. Drogi gminne zlokalizowane na obszarach wiejskich (zamiejskie) to prawie 200 tys. km, w tym 91,8 tys. dróg utwardzonych będących w gestii gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. W roku 2016 gminy wiejskie na utrzymanie, remonty i budowę dróg wydały 2,2 mld zł, w tym 1,56 mld zł jako wydatki majątkowe. Gminy miejsko-wiejskie w tym samym okresie wydały około 1,7 mld zł na utrzymanie, remonty i budowę dróg, w tym 1,2 mld zł to wydatki majątkowe. Planowane dofinansowanie inwestycji drogowych z funduszy unijnych oraz „Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019”, gdzie na 2018 rok dla gmin z obszarami wiejskimi szacowana kwota to ok. 300-350 mln zł dofinansowania z programu, stanowi niewielką część finansowania potrzeb w zakresie inwestycji w infrastrukturę dróg gminnych.

Na podstawie badań ankietowych gmin, przeprowadzonych w latach 2014-2015, Związek Gmin Wiejskich RP oszacował potrzeby inwestycyjne w zakresie dróg gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w perspektywie lat 2014-2020 na kwotę ok. 26 mld zł, które powinny być co najmniej w 50% sfinansowane ze źródeł pozagminnych, czyli zewnętrznych. Ta kwota wynika z podstawowych potrzeb jednostek samorządów jak: utrzymanie standardu wybudowanych w ostatnich 15 latach dróg gminnych; przebudowa i budowa nowych dróg utwardzonych oraz przeprowadzanie remontów i modernizacji większości dróg gminnych na obszarach wiejskich,- ze względu na stan zły infrastruktury drogowej. Przy zrealizowanych nakładach na inwestycje drogowe przez gminy z obszarami wiejskimi w latach 2014-2016 w kwocie 8,2 mld zł, dla osiągnięcia planów do 2020 roku, samorzady powinny średnio wydatkować 4,4 mld zł rocznie na realizację inwestycyjnych zadań drogowych. Z zakładanej kwoty co najmniej 2,2 mld zł (50%), to oczekiwane przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie finansowanie zewnętrzne. Uwzględniając konkursowe instrumenty finansowania inwestycji drogowych ze środków wsparcia w ramach programów unijnych i krajowych,- staje się niezbędne dodatkowe, stałe dofinansowanie z budżetu państwa nakładów majątkowych na drogi dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich w kwocie co najmniej 1,65 mld zł rocznie. Drogi gminne na obszarach wiejskich pełnią nie tylko rolę komunikacyjną dla miejscowej ludności i przedsiębiorców. Są one często drogami: alternatywnymi dla dróg wojewódzkich czy krajowych

(szczególnie podczas ich budowy i modernizacji); dojazdowymi do dużych ciągów komunikacyjnych; tranzytowymi dla ludności i podmiotów gospodarczych z okolicznych gmin, itp.

Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie posiadające rozległe sieci dróg na obszarach wiejskich nie są w stanie samodzielnie, bez dodatkowych źródeł finansowania, podołać tak dużym wyzwaniom finansowym by tworzyć i utrzymać wysoką jakość dróg utwardzonych, spełniających nowoczesne wymogi ich użyteczności i bezpieczeństwa. W latach 90-tych likwidację podatku drogowego, będącego dochodem gmin, uzasadniano tym, że zostanie on uwzględniony w opłacie akcyzowej paliwa, z której środki będą finansować inwestycje drogowe m.in. w gminach. Pomimo deklaracji władz centralnych, przeznaczania części dochodów z opłat akcyzowych na dofinansowanie dróg gminnych, nigdy nie został ustalony ustawowy mechanizm udziału gmin w dochodach budżetu państwa z opłaty akcyzowej do paliw silnikowych.

W interesie ogólnym państwa i społeczności lokalnej oraz w celu zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, jest potrzeba posiadania wysokiej jakości dróg gminnych na obszarach wiejskich.

Dlatego Kongres Gmin Wiejskich postuluje do władz Rzeczypospolitej Polskiej o utworzenia stałego mechanizmu finansowania z budżetu państwa utrzymania wysokiej jakości nawierzchni, przebudowy, remontów i modernizacji dróg utwardzonych w gminach z obszarami wiejskimi w formie części drogowej subwencji ogólnej, zwaną subwencją drogową.

Wysokość subwencji drogowej proponujemy ustalać dla gmin w odniesieniu do długości dróg utwardzonych na obszarach wiejskich (drogi gminne zamiejskie) oraz stawki na 1 km drogi utwardzonej w wysokości około 16 tys. zł, co stanowić będzie ok. 1,6 mld zł wydatków rocznych z budżetu państwa na ten cel. Jednocześnie podkreślamy, że źródłem finansowania subwencji drogowej nie powinny być dodatkowe daniny czy wzrost opłat akcyzowych dla obywateli, a realny wzrost dochodów budżetu państwa z tytułu uszczelnienia systemu podatkowego m.in. podatku VAT i opłaty akcyzowej paliw. Dodatkowym źródłem zasilania tej subwencji mógłby być podatek VAT naliczany przy inwestycjach drogowych. Podatek ten nie stanowiłby dochodów państwa, tylko przekazywany do subwencji drogowej, włączany byłby ponownie w obieg środków przeznaczanych na inwestycje drogowe.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP
/-/ Marek Olszewski